

AJUNTAMENT DE VALLEMOSSA

CATÀLEG D'ELEMENTS I ESPAIS PROTEGITS DE VALLEMOSSA

setembre de 2014

(v.AP-09.2014)

MEMÒRIA JUSTIFICATIVA

marès

arquitectura, paisatge i territori

VOLUM I. MEMÒRIA JUSTIFICATIVA

TAULA DE CONTINGUT

1.	INTRODUCCIÓ, CONCEPTE I CONSIDERACIONS GENERALS	5
2.	ANTECEDENTS	6
2.1	El catàleg en les NS	6
2.2	Regulació dels elements catalogats	6
3.	METODOLOGIA PER A LA REDACCIÓ DEL CATÀLEG	7
3.1	La transposició de la normativa del PTIM al catàleg	7
3.2	Pla Especial de Protecció del Lloc històric de les possessions de l'Arxiduc Lluís Salvador. Valldemossa – Deià	7
3.3	Categories i elements inclosos en el catàleg	9
3.4	Graus de protecció	10
3.5	Codificació dels elements catalogats	11
3.6	Treball de camp	11
4.	DETERMINACIONS DEL PTIM	12
4.1	Protecció de conjunts urbans (Norma 46)	12
4.2	Catàlegs (Norma 47)	12
4.2.1	Elements (Apartat 1.a)	12
4.2.2	Grau de protecció (Apartat 1.b)	12
4.2.3	Fitxa individualitzada (Apartat 1.c)	12
4.2.4	Ubicació dels elements (Apartat 2)	12
4.2.5	BIC i altres (Apartat 3)	13
4.3	Elements etnològics (Norma 48)	13
4.3.1	Murs de pedra seca (apartat 1)	13
4.3.2	Marjades (apartat 2)	13
4.3.3	Fonts de mina i altres	13
4.3.4	Camins empedrats	13
4.4	Rutes d'interès cultural (Norma 49)	13
4.4.1	Definició de les rutes	13
4.4.2	Mesures de protecció	13
4.5	Rutes d'interès paisatgístic (Norma 50)	14
4.5.1	Definició de les rutes	14
4.5.2	Mesures de protecció	14
5.	DOCUMENTS QUE CONFORMEN EL CATÀLEG	15
5.1	Contingut normatiu del catàleg	15
5.2	Contingut de les fitxes particularitzades	16
5.2.1	Descripció del contingut informatiu de la fitxa	16
5.2.2	Descripció del contingut normatiu de la fitxa	18
5.2.3	Descripció de la part gràfica i dels plànols	19
5.2.4	Tipus d'obres i intervencions	19
5.3	Contingut dels plànols d'ordenació	19
5.3.1	Cartografia emprada. Precisió, abast i fonament de les determinacions gràfiques	20
6.	RESUM EXECUTIU DE MODIFICACIONS PROPOSADES	22
7.	AUTORIA TÈCNICA	23
	ANNEX I: RELACIÓ DE LES FITXES D'ELEMENTS CATALOGATS	24
	ANNEX II: BIBLIOGRAFIA I FONTS	33

1. INTRODUCCIÓ, CONCEPTE I CONSIDERACIONS GENERALS

El **Catàleg Municipal del Patrimoni Històric** del terme municipal de Valldemossa és un document complementari de les Normes Subsidiàries de Planejament urbanístic (NS). Es redacta en desenvolupament del que disposa l'article 86 del Reglament de Planejament Urbanístic (R.D. 2159/1978) i d'acord amb el previst en el Capítol II del Títol V del PTI de Mallorca i en la Disposició Transitòria tercera de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears, amb els següents termes:

1. Els ajuntaments de les Illes Balears que no disposin de Catàleg de Protecció del Patrimoni Històric, aprovat definitivament, disposaran d'un termini màxim de dos anys, des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, per modificar els seus instruments de planejament general, amb la finalitat d'incloure-hi el Catàleg de Protecció del Patrimoni Històric.
2. En el cas d'incomplir-se aquest termini de dos anys, la formació del Catàleg de Protecció del Patrimoni Històric haurà de tramitar-se conjuntament amb la primera modificació o revisió de l'instrument de planejament general que es redacti.

La regulació de les actuacions que afectin a edificis o elements catalogats es recull a les Normes de Protecció, les quals formaran part de les Normes Urbanístiques de les NS.

Les directrius respecte del planejament general que emanen del PTIM, a fi i afecte de què els municipis garanteixin la protecció del seu propi patrimoni urbanístic, arquitectònic, etnològic i arqueològic, es base en:

- La delimitació dels nuclis antics.
- L'adaptació de condicions d'aprofitament urbanístic dels nuclis tradicionals a les característiques tipològiques existents.
- L'elaboració de catàlegs que garanteixin la preservació del patrimoni històric amb proteccions de caràcter urbanístic i ambiental.
- L'establiment d'una normativa estètica que garanteixi la continuïtat del paisatge urbà.

2. ANTECEDENTS

2.1 El catàleg en les NS

Valldemossa no disposa pròpiament d'un CATÀLEG D'ELEMENTS I ESPAIS PROTEGITS DE VALLDEMOSSA (en endavant Catàleg) sinó que disposa d'un document integrat al planejament General de l'any 1995 conformat per una sèrie de fitxes amb informació dels elements més rellevants que es van considerar en el seu moment.

El planejament de Valldemossa es regeix per les Normes Subsidiàries (en endavant NS) de l'any 1995 (27/10/95). En aquests moments l'Ajuntament està tramitant una modificació i adaptació de les Normes Subsidiàries al Pla Territorial Insular de Mallorca (en endavant PTIM), que disposa d'una aprovació inicial a l'any 2010 (AI 02/06/10).

2.2 Regulació dels elements catalogats

La regulació de la intervenció als edificis catalogats es fa a través de tres instruments de qualificació:

- a) la qualificació urbanística del sòl, pròpiament dita, així com les normes de protecció genèriques contingudes a les *Normes Urbanístiques* de les NS de Valldemossa;
- b) les *Normes de Protecció i Conservació del Patrimoni Catalogat* que s'inclouen en aquest Catàleg; i
- c) la regulació de protecció específica de cada element o edifici catalogat a través de les respectives *Fitxes d'element catalogat*.

El patrimoni catalogat ve regulat mitjançant una protecció individualitzada que apareix a la fitxa normativa particularitzada (**Fitxa d'element catalogat**) de cada immoble o element, i per una protecció genèrica que depèn del nivell de protecció assignat, el qual regula el tipus d'obres i intervencions, aprofitament, etc., que es pot realitzar.

La regulació de les actuacions que afectin a edificis o elements catalogats es recull a les Normes de Protecció, les quals formen part de les Normes Urbanístiques de les NS.

Pel que fa a la categoria de "Bé d'interès cultural" (BIC) que, posseeixen alguns dels elements catalogats, estan emparats per la Llei 12/1998 del Patrimoni Històric de les Illes Balears. En aquets casos, s'haurà d'aplicar la normativa més restrictiva.

3. METODOLOGIA PER A LA REDACCIÓ DEL CATÀLEG

La redacció del Catàleg es realitza en base a l'esquema metodològic que es descriu als següents apartats.

3.1 La transposició de la normativa del PTIM al catàleg

Les NN.SS. de Valldemossa, classifiquen els elements i edificis catalogats en dos graus: 1 i 2. El Grau 1 només permet la consolidació, conservació i restauració. El Grau 2, a més de les anteriors contempla la rehabilitació, ampliació i el canvi d'ús.

A fi i efecte d'adaptar el contingut de les NS de 1995 als requeriments del PTIM, s'ha procedit a comprovar la informació que conté aquest inventari amb la finalitat de determinar l'abast.

La comprovació s'ha portat a terme mitjançant el treball de camp i l'actualització gràfica, bibliogràfica i documental de cada element catalogat.

La incorporació de les directrius que emanen del PTIM, ha implicat:

- Adaptació de les categories del catàleg a les que estableix el PTIM.
- Adaptació als nivells de protecció que estableix el PTIM (A, B i C).

A més, s'ha estimat necessari fer les següents millores, correccions i modificacions:

- Incorporació de nous elements a protegir, d'acord amb els estudis sectorials de protecció redactats pel Consell de Mallorca o que estan dipositats als departaments de Medi Ambient i Patrimoni Històric del Consell, com: *Catàleg de Tafones (2001)*, *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana (1993)*, *Catàleg dels camins del terme municipal de Valldemossa (Fodesma, 1999)*, *Catàleg i anàlisi dels camps marjats del terme de Valldemossa (Fodesma, 1998)*.
- Incorporació de nous elements a protegir com a resultat del treball de camp.
- Incorporació de tots els BIC monument històric del terme de Valldemossa que estan inclosos al Registre Estatal de BICs.
- Revisió, ampliació i reestructuració de la fitxa de catàleg.
- Revisió i actualització de la cartografia.
- Actualització fotogràfica.

En total s'han catalogat **358 elements, dels quals 104 són a sòl urbà i 254 a sòl rústic**, el llistat dels quals es recull com a Annex I al final d'aquesta memòria.

3.2 Pla Especial de Protecció del Lloc històric de les possessions de l'Arxiduc Lluís Salvador. Valldemossa – Deià

S'ha incorporat la informació referent als elements catalogats al Pla Especial de Protecció del Lloc històric de les possessions de l'Arxiduc Lluís Salvador al present document.

El Pla Especial de Protecció del Lloc històric de l'Arxiduc Lluís Salvador es fonamentà en la necessitat de protegir els béns del patrimoni històric de les Illes Balears i com a tal els Béns d'interès cultural amb categoria de Lloc Històric tal com foren declarades, pel Consell de Mallorca, les possessions adquirides per l'Arxiduc Lluís

Salvador d'Àustria a Mallorca, finques que pertanyen als municipis de Valldemossa i Deià. (Ple de 6 d'octubre de 1997).

Els document que conformen el Pla Especial son:

- Diagnòstic del lloc històric de les Possessions de l'Arxiduc i de la seva zona d'influència que servirà de base documental i informativa del Pla Especial de Protecció.
- Pla Especial de Protecció
- Programa d'actuació i avaluació econòmica

Les proteccions del Pla Especial afecten tant als immobles i als jardins com als elements que defineixen el paisatge al marge de la importància dels elements arquitectònics o constructius, com és el cas dels miradors.

- **A1 Protecció Integral Total** (arquitectònica, constructiva i/o ambiental i paisatgística) **A1**. Abraça els immobles, elements, jardins, etc. incoats o declarats BIC. Abraça aquells béns de valoració equivalent als BIC i que, en conseqüència, han de ser protegits i conservats en la seva totalitat. De forma concreta, a més d'alguns immobles, afecta a la totalitat de capelles i miradors promoguts per l'Arxiduc. Els trets avaluats per a aquesta protecció han estat: l'interès històric, arquitectònic, constructiu i ambiental/paisatgístic.
- **A2 Protecció Integral Parcial** (arquitectònica, constructiva i/o ambiental i paisatgística). És la categoria dels elements que sense assolir un valor excepcional, per a la memòria històrica de l'Arxiduc, o pels valors arquitectònics i antropològics en general tenen un interès especial per la significació i definició del lloc on s'insereixen i pels valors tipològics i constructius que comporten. Han de ser conservats en les seves característiques fonamentals, Pla Especial de Protecció del Lloc històric de les possessions de l'Arxiduc Lluís Salvador tant, i si s'escau, pel que fa als exteriors com en el que pertany als interiors.
- **B Protecció estructural arquitectònica**. Han de conservar els elements bàsics que defineixen les seves condicions de volum, estructura tipològica, definició formal i característiques ambientals, encara que es poden fer obres de readaptació interior, o, excepcionalment, exterior compatibles amb els elements que van originar la seva protecció, i que figuren a la fitxa individualitzada.
- **Protecció ambiental i paisatgística**: tot i que no s'especifica afecta a cada un dels elements del Lloc Històric.

La relació de fitxes incloses en el PE és:

NÚM.	ELEMENT	GRAU PROTECCIÓ	BIC
1	Son Ferrandell	A2	
2	Mirador de Son Ferrandell	A1	
3	Mirador des Puig de Sa Moneda	A1	
4	Son Moragues	A1	
5	Jardins de Son Moragues	A1	
6	Abeuradors de Son Moragues	A2	
7	Sa Sínia de Son Moragues	A2	
8	Capella de Sant Vicenç Ferrer		
9	Son Gual	A2	
10	Mirador de Na Torta	A1	
11	Mirador de Son Gual	A1	
12	Mirador de Ses Basses	A1	
13	Mirador de Can Costa (Ses Puntetes)	A1	
14	Mirador des Garriguer	A1	

15	Mirador de Son Gallard	A1	
16	Mirador des Pla de S'Ullastre	A1	
17	Mirador des Tudons	A1	
18	Capella des Puig des Verger	A1	
19	Mirador des Barranc	A1	
20	Mirador des Port	A1	
21	Mirador de sa Volta de s'Escolta	A1	
22	Mirador de sa Font Figuera	A1	
23	Can Costa	A2	
24	Torre Can Costa	A2	
25	Mirador de sa Vorera	A1	
26	Cases Font Figuera	B	
27	Mirador de s'Erassa	A1	
28	Mirador Nou	A1	
29	Mirador de ses Pites	A1	
30	Capella del Beat Ramon	A1	
31	Son Galceran	B	
32	Torre de Son Galceran	A1	BIC
33	S'Estaca	A2	
34	Mirador de sa Punta Seca	A1	
35	Mirador des Niu des Corb/des Pi	A1	
36	Mirador de s'Hostatgeria	A1	
37	Mirador de sa Font de s'Ermitanet	A1	
38	Mirador de sa Capella	A1	
39	Mirador des Figueral	A1	
40	Mirador des Creuer	A1	
41	Mirador de ses Filadores.	A1	
42	Mirador des Miradors	A1	
43	Mirador des Guix	A1	
44	Mirador de sa Ferradura	A1	
45	Mirador de Miramar	A1	
46	Miramar	A1	
47	Claustre i jardí de Miramar		
48	Capella de Miramar		
49	Jardí Torre des Moro (Miramar)		
50	Son Gallard	A2	
51	Mirador des Pins de Son Gallard	A1	
52	Mirador des Torrent de Son Gallard	A1	
53	Mirador des Galliner	A1	
54	Son Marroig	A1	
55	Mirador de Son Marroig	A1	
56	Mirador de sa Foradada	A1	
57	Mirador de sa Trona.	A1	
58	Mirador de s'Ull	A1	
59	Mirador des Rotllo Gros	A1	
60	Sa Pedrissa	B	
61	Mirador de sa Pedrissa	A1	
62	Mirador des Cingles d'en Vich	A1	
63	Torre de sa Pedrissa	A1	BIC
64	Mirador de can Parròquia	A1	
65	Mirador de Deia	A1	
66	Caseta Refugi de sa Talaia Vella	A1	

3.3 Categories i elements inclosos en el catàleg

S'ha estructurat els elements segons les categories que estableix el PTIM, amb l'objectiu de donar cabuda a tots els elements de diferent tipologia que integren valors singulars. Així doncs, cada un dels elements protegits ha estat codificat i estructurat d'acord amb les categories que contempla el PTIM.

El PTIM fa especial esment als béns etnològics i als béns d'interès paisatgístic i ambiental. S'ha posat especial esment en la incorporació dels elements d'interès etnològic i d'interès paisatgístic i ambiental.

La informació necessària per procedir a la catalogació, deriva de la inclusió de la informació sectorial existent en els estudis realitzats pel Departament de Medi Ambient i Natura del Consell de Mallorca sobre tafones, camins i camps marjats.

Les determinacions del Pla Territorial de Mallorca referides a la catalogació d'elements a protegir vénen definides a la Norma 47. Catàlegs (ED) i a la Norma 48. Elements etnològics (ED).

Així doncs, en el catàleg adaptat, les diferents tipologies d'elements s'estructuren en les següents categories:

- **Arquitectura Civil**, amb el codi **AC** (cases urbanes i cases de possessió)
- **Arquitectura Religiosa**, amb el codi **AR** (església, oratori i cementiri)
- **Bé d'Interès Paisatgístic i Ambiental**, amb el codi **BA** (conjunts urbans)
- **Camins**, amb el codi **BC** (camins amb interès constructiu- FODESMA)
- **Bé Etnològic**, amb el codi **BE** (Fonts, síquies, molins, cases de neu, sitges, forns de calç, ponts, porxos, sistemes hidràulics i altres).
- **Bé d'interès Industrial**, amb el codi **BI**
- **Enginyeria civil**, amb el codi **EC** (ponts i molins)
- **Escultura Monumental**, amb el codi **EM** (monuments)

Jaciment Arqueològic, amb el codi **JA** (talaiots, coves, jaciments i altres) No es té coneixement de l'existència d'elements representatius de l'arquitectura militar, ni pels treballs de camps realitzats ni per la bibliografia consultada.

El resultat és un catàleg que es distribueixen proporcionalment en les següents categories:

CODI	Nº ELEMENTS	PERCENTATGE
AC	117	32,68%
AR	9	2,51%
BA	38	10,61%
BC	56	15,64%
BE	90	25,14%
EC	14	3,91%
EM	5	1,40%
JA	29	8,10%

Total elements	358	100,00%
-----------------------	------------	----------------

URBA	104
RÚSTIC	254

3.4 Graus de protecció

S'estableixen tres nivells de protecció:

- **Protecció integral (A)**
- **Protecció parcial (B)**
- **Protecció ambiental (C, C1)**

Els nivells de protecció **A, B i C i C1**, corresponen als nivells o graus de protecció que defineix la norma 47.1.b del PTIM.

El elements amb la categoria de "Bé d'interès cultural" (BIC), s'integren al Catàleg i amb un grau de Protecció integral (A).

3.5 Codificació dels elements catalogats

Es proposa una ordenació de les fitxes de catàleg segons la categoria i el nivell de protecció.

El codi assignat a cada element catalogat està constituït per tres parts:

1. categoria
2. nombre d'ordre
3. nivell de protecció

CATEGORIA + NOMBRE CORRELATIU / **NIVELL DE PROTECCIÓ**

Categoria	Codi	Nombre d'ordre	Nivell de protecció	Exemple Codi
Arquitectura Civil	AC	N	A, B o C	AC01/C
Arquitectura Religiosa	AR	N	A, B o C	AR01/B
Bé d'Interès Paisatgístic i Ambiental	BA	N	A, B o C	BA01/C
Camins	BC	N	A, B o C	BC01/A
Bé Etnològic	BE	N	A, B o C	BE01/A
Bé D'INTERÈS industrial	BI	N	A, B o C	BI01/A
Enginyeria civil	EC	N	A, B o C	EC01/C
Escultura Monumental	EM	N	A, B o C	EM01/A
Jaciment Arqueològic	JA	N	A, B o C	JA01/A

Al plànols de localització de la fitxa l'element catalogat es delimita mitjançant un polígon de perímetre amb línia negra gruixuda i fons color vermellós, així mateix s'indica a sobre la codificació de l'element.

3.6 Treball de camp

S'ha portat a terme un exhaustiu treball de camp per tal de comprovar i actualitzar gràficament cada element catalogat.

En el cas de no haver pogut accedir a l'interior d'un determinat element catalogat s'ha especificat a l'apartat *Directrius d'intervenció* de la fitxa individualitzada. En tot cas previ a la concessió de llicència d'obra major, serà prescriptiu un informe d'un tècnic competent en matèria de patrimoni per valorar i preservar els elements d'interès patrimonial.

4. DETERMINACIONS DEL PTIM

Les determinacions del Pla Territorial Insular de Mallorca referides a la catalogació d'elements a protegir vénen definides al CAPÍTOL II. PATRIMONI URBANÍSTIC I ARQUITECTÒNIC del Pla Territorial Insular de Mallorca.

L'actual catàleg d'elements protegits és un document que s'incorporarà a l'**Adaptació de les Normes Subsidiàries al Pla Territorial Insular de Mallorca**.

4.1 Protecció de conjunts urbans (Norma 46)

Es delimita gràficament en els plànols la zona de **nucli antic**. Aquesta delimitació s'ha pres de les **Normes Subsidiàries** (NS) que foren aprovades definitivament per la Comissió Insular d'Urbanisme de Mallorca el 23/11/2001 (BOIB 22/12/2001). Abasta l'àrea més rellevant pel que fa a la conservació patrimonial de tipologies tradicionals i a la persistència de trames urbanes originals. Aquesta zona és objecte d'una protecció específica en les NS.

4.2 Catàlegs (Norma 47)

4.2.1 Elements (Apartat 1.a)

S'han catalogat els elements inclosos dins les següents categories: jaciments arqueològics, arquitectura religiosa, escultura monumental religiosa i heràldica, arquitectura i enginyeria civil, arquitectura militar, béns etnològics, béns d'interès industrial i béns d'interès paisatgístic i ambiental, entenent com a tal no tan sols els espais amb valors naturals destacats (orografia, hidrografia, flora i fauna), sinó també tots aquells conjunts urbans (carrers, barris, etc.) amb unes característiques determinades que els confereixen una unitat valorable des d'un punt de vista etnològic, històric o social.

S'ha diferenciat en el grafisme entre elements i àmbits, entenent-se aquests darrers com a una zona o conjunt d'elements que queden recollits dins la categoria de béns d'interès paisatgístic i ambiental.

4.2.2 Grau de protecció (Apartat 1.b)

Els nivells de protecció del catàleg es reestructuren segons els tres nivells bàsics proposats pel PTIM en aquest apartat.

4.2.3 Fitxa individualitzada (Apartat 1.c)

Es reestructura la fitxa individualitzada per tal d'adaptar-se al contingut establert pel PTIM.

En els casos de nivell de **Protecció integral (A)** s'ha definit una zona de protecció al voltant de l'element catalogat, a fi de preservar el seu àmbit d'influència.

En referència als jaciments arqueològics, els plànols d'ordenació incorporen la delimitació dels elements, d'acord amb les característiques específiques de les fitxes del catàleg de béns i la delimitació aproximada de l'àmbit d'excavació, d'acord amb el contingut gràfic d'aquestes i del catàleg de patrimoni del Govern Balear. S'estarà en allò que disposa a les normes urbanístiques mentre no s'hagi delimitat específicament l'àmbit del jaciment per un tècnic especialista i la delimitació aprovada per l'administració competent en matèria de patrimoni històric.

4.2.4 Ubicació dels elements (Apartat 2)

La ubicació dels elements catalogats serà indicada en els plànols generals d'informació de les Normes Subsidiàries.

4.2.5 BIC i altres (Apartat 3)

El catàleg recull tots els elements individuals declarats BIC i consigna a cada fitxa particularitzada aquesta protecció específica.

4.3 Elements etnològics (Norma 48)

4.3.1 Murs de pedra seca (apartat 1)

S'han catalogat els murs que delimiten amb camí o carretera que es consideren d'alt valor paisatgístic ambiental, s'han delimitat i descrit a la fitxa individualitzada.

4.3.2 Marjades (apartat 2)

S'han catalogat les àrees paisatgístiques formades per grups de marjades, s'han delimitat i descrit a la fitxa individualitzada.

4.3.3 Fonts de mina i altres

S'han catalogat les fonts de mina, els forns de calç, les cases de neu i les barraques, rotlos de sitja i forns de carboner, s'han delimitat i descrit a la fitxa individualitzada.

4.3.4 Camins empedrats

S'han catalogat els camins empedrats i s'han delimitat i descrit a la fitxa individualitzada.

S'han catalogat els pous i rellotges de sol, s'han delimitat i descrit a la fitxa individualitzada.

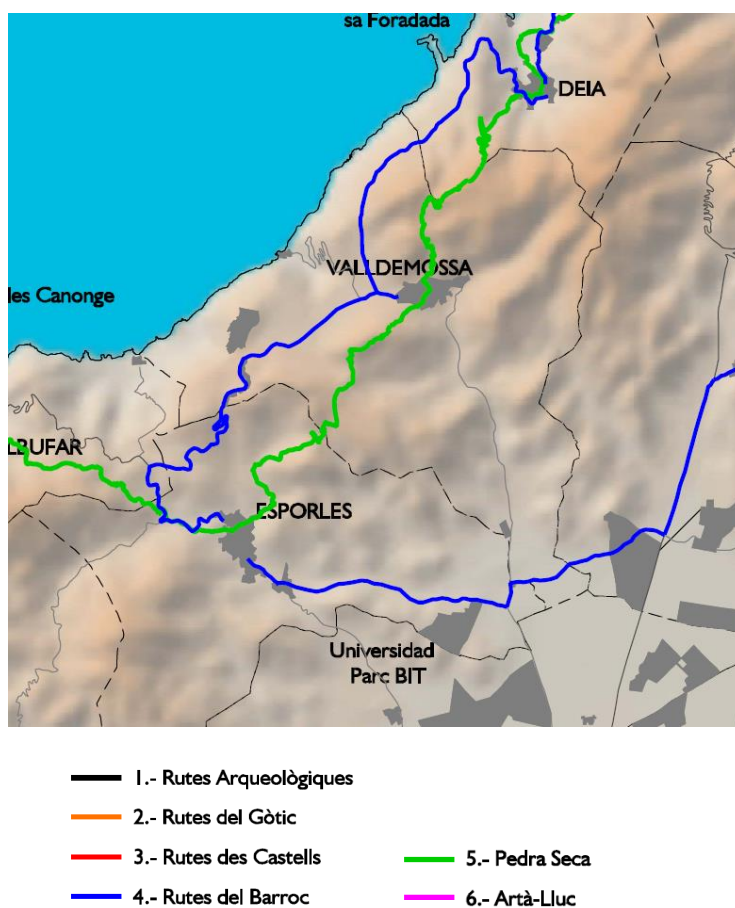
4.4 Rutes d'interès cultural (Norma 49)

4.4.1 Definició de les rutes

El PTIM preveu una ruta d'interès cultural que afecta al terme municipal de Valldemossa, la ruta núm. 4 del Barroc, que discorre per la carretera Ma-10 (Pollença-Andratx). Aquesta ruta té com objectiu difondre la realitat patrimonial, promoure la seva conservació i potenciar el seu coneixement i comprensió. D'acord amb les determinacions del PTIM s'estableix una protecció específica la Cartoixa.

4.4.2 Mesures de protecció

El traçat d'aquesta ruta es recull als plànols del sòl urbà. S'ha establert una zona de protecció al voltant de la Cartoixa tal i com ve grafiat a la planimetria on prohibeixen actuacions que puguin malmetre o perjudicar el patrimoni catalogat, les visuals, l'entorn o la qualitat paisatgística. Es recull a l'article 15 de les Normes sobre Mesures de protecció de les Rutes d'interès cultural.

Imatge 1. Plànol 5 PTI. Rutes d'interès cultural i naturalístic.

4.5 Rutes d'interès paisatgístic (Norma 50)

4.5.1 Definició de les rutes

El PTIM preveu dues rutes d'interès paisatgístic que afecten al terme municipal de Valldemossa:

- Ruta la Pedra en Sec (Ruta nº5)

4.5.2 Mesures de protecció

S'ha establert una zona de protecció de quinze metres a cada banda al voltant del traçat de Ruta la Pedra en Sec dels de cada un dels elements que les constitueixen tal i com ve grafiat a la planimetria i on es prohibeixen actuacions que puguin malmetre o perjudicar el patrimoni catalogat, les visuals, l'entorn o la qualitat paisatgística de la ruta

.D'acord amb el que estableix la declaració de BIC, s'estableix una zona de protecció de cinc metres a cada banda del Sistema Hidràulic de la Font den Baster on es prohibeixen actuacions que puguin malmetre o perjudicar el patrimoni catalogat, les visuals, l'entorn o la qualitat paisatgística de la ruta

Es recull a l'article 18 de les Normes sobre Mesures de protecció de les Rutes d'interès paisatgístic

Es recull a l'article 18 de les Normes sobre Mesures de protecció de les Rutes d'interès paisatgístic

5. DOCUMENTS QUE CONFORMEN EL CATÀLEG

El catàleg està format per la següent documentació:

- Memòria Justificativa
 - Annex I. Relació de les fitxes d'elements catalogats
 - Annex II. Lèxic definicions i bibliografia
- Normes generals
- Fitxes particularitzades
- Plànols d'ordenació

5.1 Contingut normatiu del catàleg

La regulació del catàleg s'estableix des de la fitxa particularitzada específica de cada element catalogat i des de la normativa general del catàleg, sense perjudici del compliment de totes aquelles altres normes del planejament que li siguin aplicables.

La regulació normativa de la fitxa particularitzada s'estableix als apartats denominats *Protecció de l'element* i *Zona de Protecció*. Aquests apartats contenen:

- El **nivell de protecció** de l'element catalogat
- La **protecció legal específica** corresponent a la declaració, al seu cas, de Bé d'interès Cultural (BIC) o Bé Catalogat (BC).
- La regulació d'**usos**, bé per definició concreta o bé per remissió a la norma general d'ús del catàleg.
- Les **directrius d'intervenció**
- Els **elements a conservar**
- La definició, si escau, d'una **zona de protecció** i la determinació de les limitacions que siguin aplicables.

Les Normes generals del catàleg inclouen:

- La definició de l'àmbit de catalogació.
- La definició de les categories de protecció.
- El tipus d'actuacions a realitzar als elements catalogats, detallant una gradació d'obres que seran compatibles o no segons el grau de protecció.
- La consideració de les intervencions preferents i de les intervencions admissibles, amb la seva regulació.
- La regulació de les zones de protecció.
- La normativa d'usos.
- Les condicions de parcel·lació de les finques amb àmbits catalogats.
- Les normes del règim de disciplina o del deure de conservació del patrimoni, així com els mecanismes per a la revisió i modificació del propi catàleg.

5.2 Contingut de les fitxes particularitzades

El document més específic del Catàleg és el conjunt de **Fitxes d'elements catalogats** de cada element protegit.

La informació inclosa en la fitxa és una primera aproximació al coneixement de l'element immoble. Com a tal, la seva funció és la de constituir la base per a la documentació més exhaustiva a realitzar en cada cas concret, en fase prèvia o simultània a les decisions d'intervenció. Aquesta documentació, com a mínim, s'ha de referir, per descripció i per avaluació històrica, ambiental i cultural, a tots i cada un dels punts descrits a la fitxa, i a totes aquelles parts no descrites a la fitxa per manca d'accessibilitat immediata.

Les directrius particulars d'intervenció s'han de considerar com a una guia per al disseny de la intervenció arquitectònica i per a la valoració cultural d'aquesta per part dels organismes que controlen la seva idoneïtat, a completar sempre per la documentació descrita al paràgraf anterior.

A les fitxes consta el nivell de protecció de cada element, que emana de les Normes de Protecció. Pels elements afectats per una normativa específica, aquesta es fa constar i és d'obligat compliment.

5.2.1 Descripció del contingut informatiu de la fitxa

Codi: El codi d'identificació de cada un dels elements identificats. En color vermell i situat a la dreta superior en cada una de pàgines de la fitxa.

1. Identificació espacial:

Municipi: Municipi on es localitza

Nucli/Àrea: Fa referència al nucli urbà o al predi o indret de sòl rústic on s'ubica l'element.

Carrer/plaça/camí: Les adreces duen els noms dels carrers o camins segons la retolació oficial o segons la tradició oral. Així mateix s'indica en lo possible el numero de casa, En el cas d'accés per camins que surten d'alguna carretera, només s'especifica el punt quilomètric de la carretera d'on surt el camí.

Parcel·la: En el cas d'emplaçament en sòl rústic s'indica la parcel·la i polígon

Polígon: En el cas d'emplaçament en sòl rústic s'indica la parcel·la i polígon

Coordenades UTM: Es determinen les coordenades UTM del centre geomètric aproximat de la planta de l'element catalogat.

Referència cadastral: Referència cadastral de la parcel·la i il·leta on s'ubiquen en el cas de sòl urbà, i de parcel·la polígon en el cas de sòl rústic.

Urbà/rústic: Classificació urbanística del sòl

Plànol: Identificació del plànol de situació (full) on apareix amb més precisió i extensió la ubicació de l'element o àmbit catalogats.

Escala: Indica l'escala del plànol (1/1.000 per a sòl urbà i 1/5.000 per a sòl rústic).

2. Identificació de l'element:

Denominació: S'ha realitzat una primera aproximació històrica de l'element o àmbit, la qual cosa ha permès donar-ne nom a la majoria dels elements catalogats. Per això s'ha tingut en compte la tradició històrica i la tradició oral més o menys arrelada en el poble. Els noms s'han normalitzat al català amb algunes excepcions en què s'ha respectat l'ortografia del llinatge de la família propietària. S'ha donat prioritat al nom històric documentat perquè és important que la toponímia original no desaparegui de la memòria històrica del poble.

Categoria: **Arquitectura Civil (AC):** cases urbanes i cases pageses i de possessió. **Arquitectura Religiosa (AR):** església, oratoris i cementiri. **Béns d'Interès Paisatgístic i Ambiental (BA):** carrers i espais naturals. **Camins (BC):** (camins amb interès constructiu- FODESMA) **Béns Etnològics (BE):** fonts, síquies, rentadores, cases de neu, sitges, forns de calç, porxos, camins, sistemes hidràulics, ponts, tafones, molins i camps marjats. **Enginyeria Civil (EC):** ponts i altres, **Jaciments arqueològics (JA).**

Tipologia: Classificació dels elements en tipus d'acord amb certes analogies formals o funcionals estables

Ús: Forma en què s'utilitza o es fa servir l'element

Cronologia: Al igual que en el cas de l'autor, no sempre es pot establir la data d'una construcció amb precisió. A més, l'edificació actual és una suma de distintes aportacions d'èpoques diferents, per la qual cosa la data que es recull correspon a la més significativa o la que ha deixat la petjada més important en relació a l'aspecte actual.

Autoria: S'ha complimentat només en els casos que estan documentats segons la bibliografia i/o la memòria històrica popular. Com que en la majoria dels casos es tracta d'arquitectura popular, és molt difícil de conèixer el nom dels qui hi han intervingut.

Estil: Moviment artístic

3. Descripció de l'element:

Descripció: Conjunt d'informació referent a cada element catalogat

Bibliografia: Referències bibliogràfiques de l'element

4. Estat de conservació:

Descripció: Valoració l'estat actual de conservació de les diferents parts de l'element catalogat: conjunt, entorn/parcel·la, volumetria, estructura, façanes, cobertes, interiors, jardins/patis/clastra, i altres (aljubs, edificacions complementàries, etc.).

5. Protecció de l'element:

És l'apartat més important ja que té caràcter normatiu segons el PTM, i és on es detalla el grau de protecció otorgat, la regulació dels usos permesos, els elements

destacats a preservar, la definició de les intervencions preferents (IP) i de les intervencions admissibles (IA). En aquest punt s'incorporen també les proteccions específiques de què puguin gaudir els elements en virtut de la seva inclusió en altres figures.

Nivell de protecció: Especifica la categoria de protecció aplicable (A, B o C).

Protecció legal específica: S'assenyalen, si n'hi ha, altres normatives de protecció d'aplicació específica a l'element catalogat (declaració com a BIC, jaciments inventariats, etc.).

Usos permesos: amb caràcter general el règim d'usos es correspon amb la qualificació de sòl rústic o la zona de sòl urbà en la qual es troba el bé catalogat, si bé la fitxa pot restringir el ventall d'usos possibles, com és fa per exemple en el cas dels sistemes hidràulics i de les àrees marjades. També hi ha tipologies de béns (per exemple creus de terme, fites...) per als quals no és possible establir cap ús dels urbanísticament regulats.

Directrius d'intervenció: Definició de les intervencions preferents i admissibles sobre l'element catalogat

Elements a conservar: Elements constructius que per les seves característiques s'han de conservar

6. Zona de protecció:

Descripció: En els casos en els que s'ha considerat necessaris s'ha definit una zona de protecció al voltant de l'element catalogat, a fi de preservar el seu àmbit d'influència. Aquesta zona queda grafiada en els plànols.

5.2.2 Descripció del contingut normatiu de la fitxa

És evident que les definicions de les obres possibles que afecten l'edifici en el seu conjunt (Restauració, Conservació, Reestructuració, etc.) no resulten tan adients quan s'han d'aplicar a elements concrets i més encara a les obres relacionades amb ells (p.ex.: les obres que es poden fer a l'entorn d'un objecte històric aïllat).

Tot i amb això, la definició del terme "Restauració" com a "obres amb la finalitat de reposar o retornar l'edifici a les seves característiques originals" ha de ser calibrada des de la perspectiva que un bon nombre d'edificis del centre urbà de Valldemossa constitueixen una espècie de palimpsest amb superposició de reformes d'importància diferent, mentre que els diferents elements tenen diferents graus de conservació i de compatibilitat entre ells.

D'altra banda els elements puntuals que figuren a la fitxa s'han d'entendre no tan sols com a objectes específics (p. ex.: llits d'escala, permòdol, arc, brancalada...) sinó també com a conjunts d'objectes (p. ex.: façana, pati...). Com aquests gairebé sempre agrupen objectes individuals de categoria diferent, cal incloure-hi també conceptes més bé genèrics, com és ara "Pauta constructiva" (d'un determinat tipus o estil arquitectònic), "Pauta arquitectònica", "Ambient", etc. (més endavant s'acompanya un recull del lèxic unificat referit a elements constructius i arquitectònics, qualificatius i directrius particulars).

El contingut normatiu de la fitxa es redueix a dos vessants:

1. La remissió al nivell de protecció genèrica que correspon a l'element catalogat.
2. Les determinacions específiques i particularitzades que es contenen en un apartat específic.

Les especificacions particulars de la fitxa són una sèrie de directrius encaminades a ser una eina per als tècnics de l'Ajuntament i també per als arquitectes i altres tècnics interventors en el Patrimoni, per què aquesta intervenció sigui feta de la manera més adequada possible.

S'ha de tenir en compte que, quan s'intervé en un edifici catalogat, s'ha de fer amb les següents premisses o **directrius d'intervenció genèriques**:

1. El coneixement de les característiques tipològiques i estilístiques bàsiques que li donen el seu valor patrimonial i que constitueixen la seva personalitat.
2. Salvaguarda dels elements que confereixen el seu valor patrimonial.
3. La unitarietat de la intervenció: una intervenció no s'ha de convertir en un collage d'estils recuperats ni ha de prescindir de cap element que compongui l'estil bàsic que defineix l'edifici.
4. Jerarquització de la intervenció, que apareix en aquells casos en què es vol donar un èmfasi molt especial a la característica més important que personifica un tipus determinat.
5. La intervenció ha de dignificar encara més l'edifici, no restar-li valor patrimonial; per tant, l'execució ha d'estar feta amb les tècniques adequades, amb els materials apropiats i per les persones més indicades.
6. Finalment, cada edifici ha tingut al llarg de la seva història una sèrie d'intervencions ja fetes que en general compliquen, distorsionen i fan perdre el seu valor. Sabent com n'és de complicat, de recuperar l'estat original, les intervencions han de ser susceptibles de millorar l'edifici actual.

5.2.3 Descripció de la part gràfica i dels plànols

Informació fotogràfica. Totes les fitxes van acompanyades de les corresponents fotografies digitals en color.

Plànols de situació. El Catàleg va acompanyat dels plànols d'emplaçament sobre la cartografia MTIB, on s'ha assenyalat l'emplaçament de cada element catalogat, de forma més precisa en sòl urbà (escala 1/1.000) que en sòl rústic (1/5.000). En cada fitxa s'inclou una reproducció parcial del plànol de situació amb la delimitació de l'element i l'entorn immediat de l'element catalogat.

5.2.4 Tipus d'obres i intervencions

Les obres a realitzar en els immobles existents poden variar en ordre creixent del seu nivell d'intervenció transformadora de l'edifici o immoble original i venen definides a l'art. 7. Tipus d'obres i intervencions.

5.3 Contingut dels plànols d'ordenació

En el treball de redacció del catàleg ha estat imprescindible la revisió de la localització cartogràfica dels elements. S'han detectat moltes errades en la de la cartografia urbana i també en la localització dels elements en sòl rústic, fonamentalment els béns etnològics i dels jaciments arqueològics.

S'han replantejant tots els elements catalogats sobre la nova cartografia MTIB 2006 (escala 1/5.000, pels elements ubicats a sòl rústic, i 1/1.000 pels elements situats a sòl urbà). Les fitxes inclouen un plànol amb la ubicació de l'element sobre la cartografia, amb les coordenades UTM del seu centroide (centre de gravetat de la seva planta).

5.3.1 Cartografia emprada. Precisió, abast i fonament de les determinacions gràfiques

Com a base cartogràfica per la planimetria s'ha emprat la el MAPA TOPOGRÀFIC ILLES BALEARS (MTIB) vectorial de SITIBSA (escala de referència 1/1.000) pel sòl urbà i 1/5.000 pel sòl rústic.

La cartografia utilitzada (MTB 2006) procedeix de les restitucions de fotografies aèries ortogonals, amb escales de referència nominals d'1/5.000 (per a tot el terme municipal) i 1/1.000 per al sòl urbà. Per sobre d'aquestes escales es perd proporcionalment la precisió esperable de la cartografia i ha de tenir-se present l'augment del marge d'error corresponent.

Tota la cartografia està georeferenciada segons las especificacions de SITIBSA, i utilitza la projecció geogràfica ETRS89.

Las escales que s'indiquen en els plànols corresponen a les que es representen sobre el paper però, donat el caràcter digital de tota la documentació gràfica, pot ésser reproduïda amb escales i formats variables.

L'escala de la representació sobre paper és d'1/1.000 per al sòl urbà i 1/5.000 per a sòl rústic. Referides a les escales nominals de la cartografia, en l'execució d'aquesta document no s'han d'admetre diferències superiors a l'1% en mesuraments lineals, o del 2%, en les superficials respecte a les derivades del propi grafisme dels seus plànols.

Totes les manipulacions necessàries per a l'elaboració del present document han estat elaborades per l'equip redactor que, en cap cas, ha alterat la base cartogràfica.

Les bases cartogràfiques utilitzades es presenten a la següent taula:

PLÀNOL	ESCALA	CAPA	FONT	ESCALA FONT
SÒL URBÀ	1:1000	mtib_1000	MTIB 2006 - SITIBSA	1:1000
		toponimia_1000	MTIB 2006 - SITIBSA	1:1000
		fulls_5000	Elaboració pròpia	1:1000
		carreteres	MTIB 2006 - SITIBSA	1:1000
		torrents	DG de Recursos Hídrics	1:5000
		limit_municipal	MTIB 2006 - SITIBSA	1:5000
		limit_urba	NS adaptades al PTI	1:1000
		Catàleg	Elaboració pròpia	1:1000
		Zona de protecció	Elaboració pròpia	1:1000
SÒL RÚSTIC	1:5000	MTIB_5000	MTIB 2006 - SITIBSA	1:5000
		Toponimia_5000	MTIB 2006 - SITIBSA	1:5000
		fulls_5000	Elaboració pròpia	1:5000
		carreteres	MTIB 2006 - SITIBSA	1:5000
		torrents	DG de Recursos Hídrics	1:5000
		limit_municipal	MTIB 2006 - SITIBSA	1:5000
		limit_urba	NS adaptades al PTI	1:5000
		sòl rústic	NS adaptades al PTI	1:5000
		Camins catalogats	Catàleg de camins del Consell de Mallorca	1:5000
		pedra_sec	Departament de pedra en sec del Consell de Mallorca	1:5000
		pedra_sec_buffer	Elaboració pròpia a partir de la ruta de Pedra en sec	1:5000
		Ruta_barroc	Elaboració pròpia a partir del MTIB 2006	1:5000
		Catàleg	Elaboració pròpia	1:5000
		Zona de protecció	Elaboració pròpia	1:5000

6. RESUM EXECUTIU DE MODIFICACIONS PROPOSADES

El REIAL DECRET LEGISLATIU 2/2008, de 20 de juny, pel qual s'aprova el text refós de la Llei del Sòl, estableix en el seu article 11 punt 3 el següent:

"En los procedimientos de aprobación o de alteración de instrumentos de ordenación urbanística, la documentación expuesta al público deberá incluir un resumen ejecutivo expresivo de los siguientes extremos:

a) Delimitación de los ámbitos en los que la ordenación proyectada altera la vigente, con un plano de su situación, y alcance de dicha alteración.

b) En su caso, los ámbitos en los que se suspendan la ordenación o los procedimientos de ejecución o de intervención urbanística y la duración de dicha suspensión."

En base a l'exposat a l'article en qüestió s'inclou en aquest apartat una relació dels principals canvis que s'han introduït en aquest document respecte a l'ordenació vigent per part de l'**Inventari d'edificis i elements protegits** i l'abast d'aquesta alteració.

1. Ajust de la cartografia del planejament a la cartografia de base MTIB 1:1.000 (urbà) i 1:5.000 (rústic) de SITIBSA, criteri adoptat per les diferents administracions i organismes supramunicipals.
2. Adopció als grau de protecció del PTIM:
 - Nivell de protecció integral (A)
 - Nivell de protecció parcial (B)
 - Nivell de protecció ambiental (C)
3. Adopció de la fitxa particularitzada de cada element al PTIM, amb els següents camps normatius:
 - Protecció de l'element:
 - o Nivell de protecció
 - o Protecció legal específica
 - o Usos permesos
 - o Directrius d'intervenció
 - o Elements a conservar
 - Zona de protecció:
 - o Descripció
4. Incorporació de nous elements, d'acord amb els estudis sectorials de protecció redactats pel Consell de Mallorca i com a resultat del treball de camp.

7. AUTORIA TÈCNICA

La responsabilitat tècnica en la coordinació, redacció i producció del Catàleg Municipal del Patrimoni Històric corresponen a:

- **Jaume Luis Salas**, arquitecte
- **Júlia Roman Quetgles**, historiadora de l'art
- **Concepció Bauçà de Mirabò**, Doctora en Història de l'Art

Valldemossa, setembre de 2014

Per l'equip redactor,

Sgt: **Jaume Luis Salas**
arquitecte

ANNEX I: RELACIÓ DE LES FITXES D'ELEMENTS CATALOGATS

Listat d'elements catalogats ordenat per codi:

CODI	DENOMINACIÓ	SÒL	LOCALITZACIÓ	NIVELL	BIC
AC001/A	Palau del Rei Sanç-Cartoixa	URBÀ	Plaça Cartoixa, s/n. Plaça Rubén Darío	A	BIC MONUMENT
AC002/B	Ajuntament Vell/Biblioteca	URBÀ	Plaça de la Constitució	B	
AC003/C	Carrer de la Constitució 16	URBÀ	Carrer de la Constitució nº16	C	
AC004/B	Son Ronqueto. Can Mas	URBÀ	Carrer Rei Sanxo 31	B	
AC005/B	Can Marió	URBÀ	Carrer Uetam, 8	B	
AC006/B	Ca s'Hereu	URBÀ	Carrer Constitució, 10	B	
AC007/B	Carrer Pare Francesc Frau, 9	URBÀ	Carrer Pare Francesc Frau, 9	B	
AC008/B	Ca na Goris	URBÀ	Carrer Pare Castanyeda, 14-14A	B	
AC009/B	Ca madò Pipa	URBÀ	Carrer Pare Castanyeda, 16	B	
AC010/B	Ca madò Margalida Bruneta	URBÀ	Carrer Vell, 14	B	
AC011/B	Ca na Bardina	URBÀ	Catalina Homar, 4	B	
AC012/B	Can Salvà	URBÀ	Carrer de la Rosa, 35	B	
AC013/B	Ca n'Antònia Darder secretari	URBÀ	Plaça Gallard 3	B	
AC014/B	Can Mariano	URBÀ	Carrer de na Búger 7-7B	B	
AC015/PE-A1	Claustre i jardí de Miramar	RÚSTIC		PE-A1	
AC016/B	Ca madò Margalida de Son Batista	URBÀ	Carrer de na Búger, 6	B	
AC017/B	Cal Sen Mig, Ca na Francesca Cegues	URBÀ	Carrer de na Búger, 8	B	
AC018/B	Plaça de na Búger 1A	URBÀ	Plaça de na Búger, 1A	B	
AC019/B	Escola Vella	URBÀ	Carrer ermità Joan Mir- Carrer Pins	B	
AC020/B	Casa de la Rectoria	URBÀ	Carrer Rectoria, 1	B	
AC021/A	Torre de Son Mas (Pla del Rei)	RÚSTIC		A	
AC022/B	Celler-Cartoixa	URBÀ	Carrer Jovellanos, 4	B	
AC023/B	Jardins de la Cartoixa/Jardins de Can Bonsoms	URBÀ	Jardins de Joan Carles I	B	
AC024/B	Es Celler/Petit Hotel	URBÀ	Carrer Uetam, 1	B	
AC025/B	Ca don Toni "es metge"	URBÀ	Carrer Uetam, 2	B	
AC026/B	Apotecaria de Cartoixa/Ca don Joan	URBÀ	Plaça Rubén Darío, 3	B	
AC027/B	Ca l'amo en Bernat	URBÀ	Placa Pública, 1	B	
AC028/B	Convent de les Franciscanes	URBÀ	Carrer de la Rosa, 30-30A	B	
AC029/B	Casa dels Uruguaios	URBÀ	Plaça Bartomeu Estaràs, 2-2A	B	
AC030/B	Cas Sastre/can Mateu Pepa/l'Havana	URBÀ	Carrer Vell, 20	B	
AC031/B	Ca n'Aina Peluda Carrer de la Rosa	URBÀ	Carrer de la Rosa, 14	B	
AC032/B	Can Gotzo	URBÀ	Carrer de la Rosa, 19-19A	B	
AC033/B	Cas Pagès	URBÀ	Carrer Rei Sanxo, 13	B	
AC034/B	Cas Mosson	URBÀ	Carrer Rei Sanxo, 11	B	
AC035/B	Can Pacs	URBÀ	Carrer Rei Sanxo, 26-26A	B	
AC036/C	Clot del carrer Rei Sanxo	URBÀ	Carrer Rei Sanxo 42-46	C	
AC037/C	Antic quarter de la Guàrdia Civil	URBÀ	Carrer Rei Sanxo, 48-48A	C	
AC038/B	Cas Magins	URBÀ	Carrer Pare Castanyeda, 32	B	
AC039/A	Torre de Son Galceran	RÚSTIC		A	BIC MONUMENT
AC040/B	Can Toni de la Buma	URBÀ	Carrer Ramón Gual des Mur,1	B	
AC041/B	Ca madò crosseta, Can Talí	URBÀ	Carrer Ramón Gual des Mur, 3	B	

AC042/B	Can Raio	URBÀ	Carrer Ramón Gual des Mur, 5	B	
AC043/B	Cas Sabater Coix	URBÀ	Carrer Vell, 1	B	
AC044/PE-A2	Sa Torre de Can Costa	RÚSTIC		PE-A2	
AC045/B	Celler de Cartoixa	URBÀ	Carrer Jovellanos, 6D-6E	B	
AC046/B	Sa Vicaria	URBÀ	Carrer Pare Castanyeda 3, 3A	B	
AC047/B	Carrer Pare castanyeda 4	URBÀ	Carrer Pare castanyeda, 4	B	
AC048/C	Can Calamandre	URBÀ	Carrer de la Dragonera, 7	C	
AC049/PE-A1	Jardins de Son Moragues	RÚSTIC		PE-A1	BIC JARDÍ HISTÒRIC
AC050/B	Hotel Chopin/Hotel del artista	URBÀ	Plaça Bartomeu Estaràs, 3	B	
AC051/B	S'Hostal, Can Déu, Posada dels ermitans	URBÀ	Plaça Pública, 5A-5C	B	
AC052/PE-A1	Jardí de sa Torre des Moro	RÚSTIC		PE-A1	
AC053/C	Cal sen Pere Bessó. Ca na Conxa	URBÀ	Carrer de ses Filoses, 25	C	
AC054/B	Hotel la Cartuja/ Ca l'amo en Biel/ Capuccino	URBÀ	Plaça Ramon Llull, 5	B	
AC055/B	Hotel Turismo/Can Reüll	URBÀ	Via Blanquerna, 2	B	
AC056/PE-B	Cases de Font Figuera	RÚSTIC		PE-B	
AC057/PE-A1	Capella del beat Ramon Llull	RÚSTIC		PE-A1	
AC058/B	Cal sabater Biela	URBÀ	Carrer de la Plaça, 3-3A	B	
AC059/B	Son Maixella	RÚSTIC		B	
AC060/C	Son Puig dels Llorers	RÚSTIC		C	
AC061/B	Son Pacs	RÚSTIC		B	
AC062/B	Son Brondo	RÚSTIC		B	
AC063/B	Son Matge	RÚSTIC		B	
AC064/B	Son Salvat	RÚSTIC		B	
AC065/B	Sa Baduia	RÚSTIC		B	
AC066/B	Son Morro	RÚSTIC		B	
AC067/B	Pastoritx	RÚSTIC		B	
AC068/B	Son Verí	RÚSTIC		B	
AC069/B	Es Mirabó	RÚSTIC		B	
AC070/B	Sa Coma	RÚSTIC		B	
AC071/PE-A2	Son Gual	RÚSTIC		PE-A2	BIC MONUMENT
AC072/B	Son Mossènyer	URBÀ		B	
AC073/B	Son Batista	RÚSTIC		B	
AC074/B	Ca sa Madona/Tafona de Cartoixa	URBÀ	Plaça de Ramon Llull, 1	B	
AC075/B	Son Bauçà	RÚSTIC		B	
AC076/PE-A1	Son Moragues	RÚSTIC		PE-A1	
AC077/B	Son Mas del Pla del Rei BIC	RÚSTIC		B	BIC MONUMENT
AC078/B	Vistamar	RÚSTIC		B	
AC079/B	Son Olesa	RÚSTIC		B	
AC080/PE-A2	Son Ferrandell	RÚSTIC		PE-A2	
AC081/PE-A2	Can Costa	RÚSTIC		PE-A2	
AC082/C	Son Homar	RÚSTIC		C	
AC083/PE-A2	S'Estaca	URBÀ		PE-A2	
AC084/PE-B	Son Galceran	RÚSTIC		PE-B	BIC MONUMENT

AC085/PE-A1	Miramar	RÚSTIC		PE-A1
AC086/PE-B	Ses Ermites Velles	RÚSTIC		PE-B
AC087/B	Sa Cova	RÚSTIC		B
AC088/B	Son Calafat	RÚSTIC		B
AC089/B	Son Viscos	RÚSTIC		B
AC090/PE-A1	Caseta de la Talaia Vella	RÚSTIC		PE-A1
AC091/PE-A1	Mirador des Pla de S'Ullastre	RÚSTIC		PE-A1
AC092/PE-A1	Mirador des Port	RÚSTIC		PE-A1
AC093/PE-A1	Mirador des Puig de Sa Moneda	RÚSTIC		PE-A1
AC094/PE-A1	Mirador de Ses Puntes	RÚSTIC		PE-A1
AC095/PE-A1	Mirador de Na Torta	RÚSTIC		PE-A1
AC096/PE-A1	Mirador de sa Capella	RÚSTIC		PE-A1
AC097/PE-A1	Mirador de sa Font de s'Ermitanet	RÚSTIC		PE-A1
AC098/PE-A1	Mirador de sa Font Figuera	RÚSTIC		PE-A1
AC099/PE-A1	Mirador de sa Punta Seca	RÚSTIC		PE-A1
AC100/PE-A1	Mirador de sa Volta de s'Escolta	RÚSTIC		PE-A1
AC101/PE-A1	Mirador de sa Vorera	RÚSTIC		PE-A1
AC102/PE-A1	Mirador de s'Erassa	RÚSTIC		PE-A1
AC103/PE-A1	Mirador de Ses Basses	RÚSTIC		PE-A1
AC104/PE-A1	Mirador de ses Filadores	RÚSTIC		PE-A1
AC105/PE-A1	Mirador de ses Pites	RÚSTIC		PE-A1
AC106/PE-A1	Mirador de s'Hostatgeria	RÚSTIC		PE-A1
AC107/PE-A1	Mirador de Son Ferrandell	URBÀ		PE-A1
AC108/PE-A1	Mirador Nou	RÚSTIC		PE-A1
AC109/PE-A1	Mirador de Son Gual	RÚSTIC		PE-A1
AC110/PE-A1	Mirador de Miramar	RÚSTIC		PE-A1
AC111/PE-A1	Mirador des Barranc	RÚSTIC		PE-A1
AC112/PE-A1	Mirador des Creuer	RÚSTIC		PE-A1
AC113/PE-A1	Mirador des Figueral	RÚSTIC		PE-A1
AC114/PE-A1	Mirador des Garriguer	RÚSTIC		PE-A1
AC115/PE-A1	Mirador des Tudons	RÚSTIC		PE-A1
AC116/PE-A1	Mirador des Miradors	RÚSTIC		PE-A1
AC117/PE-A1	Mirador des Niu des Corbs	RÚSTIC		PE-A1
AR01/A	Cartoixa de Valldemossa	URBÀ		A
AR02/A	Església, capelles i sala capitular - Cartoixa	URBÀ	Plaça de la Cartoixa, s/n	A
AR03/A	Església parroquial de Sant Bartomeu	URBÀ	Plaça Santa Catalina Thomàs	A
AR04/A	Ermita de la Santíssima Trinitat	RÚSTIC		A

AR05/PE-A1	Capella de Sant Vicenç Ferrer	URBÀ		PE-A1
AR06/PE-A1	Capella de la Trinitat (Miramar)	RÚSTIC		PE-A1
AR07/B	Casa de la Beata Catalina Tomàs	URBÀ		B
AR08/A	Corredors, claustre de les murteres i cel·les -Cartoixa	URBÀ	Plaça de la Cartoixa, s/n	A
AR09/PE-A1	Capella des Puig des Verger	RÚSTIC		PE-A1
BA01/C	Carrer Antic de Ciutat	URBÀ	Carrer Antic de Ciutat	C
BA02/C	Carrer Bartomeu Torres, músic	URBÀ	Carrer de Bartomeu Torres Músic	C
BA03/C	Via Blanquerna	URBÀ	Via Blanquerna	C
BA04/C	Carrer Vell	URBÀ	Carrer Vell	C
BA05/C	Carrer de Chopin	URBÀ	Carrer de Chopin	C
BA06/C	Carrer de Jovellanos. Antic camí reial	URBÀ	Carrer Jovellanos	C
BA07/C	Carrer de la Beata	URBÀ	Carrer de la Beata	C
BA08/C	Carrer de la Constitució. Costa de l'Església	URBÀ	Carrer de la Constitució	C
BA09/C	Carrer de la Dragonera	URBÀ	Carrer de la Dragonera	C
BA10/C	Carrer de la Rectoria	URBÀ	Carrer de la Rectoria	C
BA11/C	Carrer de la Rosa	URBÀ	Carrer de la Rosa	C
BA12/C	Carrer Pare Castanyeda	URBÀ		C
BA13/C	Carrer de na Búger	URBÀ	Carrer de na Búger	C
BA14/C	Carrer de Nicolau Calafat	URBÀ	Carrer de Nicolau Calafat	C
BA15/C	Carrer de Ramon Gual Desmur	URBÀ		C
BA16/C	Carrer de sa Carnisseria	URBÀ	Carrer de sa Carnisseria	C
BA17/C	Carrer de Sebastià Trias Mercant- Carrer de la Plaça	URBÀ	Carrer de Sebastià Trias Mercant	C
BA18/C	Carrer de ses Filoses	URBÀ	Carrer de ses Filoses	C
BA19/C	Carrer del Canonge	URBÀ		C
BA20/C	Es caló de s'Estaca	RÚSTIC		C
BA21/C	Carrer Uetam	URBÀ	Carrer Uetam	C
BA22/C	Es Clot	URBÀ	Carreró de la Constitució	C
BA23/C	Camí de la Beata	URBÀ	Camí de la Beata	C
BA24/C	Carreró de la Rosa	URBÀ	Carreró de la Rosa	C
BA25/C	Carreró de l'Amargura	URBÀ	Carreró de l'Amargura	C
BA26/C	Passatge de l'Amargura	URBÀ	Passatge de l'Amargura	C
BA27/C	Passatge de la Beata	URBÀ	Passatge de la Beata	C
BA28/C	Passatge de la Plaça Pública	URBÀ	Passatge de la Plaça Pública	C
BA29/C	Plaça de Cartoixa/Plaça Tilos	URBÀ	Plaça de Cartoixa /Plaça dels Tilos	C
BA30/C	Plaça de la Dragonera	URBÀ	Plaça de la Dragonera	C
BA31/C	Plaça de na Búger	URBÀ		C
BA32/C	Plaça de Ramon Llull	URBÀ	Plaça de Ramón Llull	C
BA33/C	Plaça de Rubén Darío	URBÀ	Plaça de Rubén Darío	C
BA34/C	Plaça Gallard	URBÀ	Plaça Gallard	C
BA35/C	Plaça Pública/Plaça de Can Déu	URBÀ		C
BA36/C	Carrer Rei Sanxo passatge	URBÀ	Carrer Rei Sanxo passatge	C
BA37/A	Miranda dels Lledoners, Pati de la llimosna- Cartoixa	URBÀ		A
BA38/C	Carrer Rei Sanxo, Carrer Reial, Camí Reial	URBÀ	Carrer rei Sanxo	C
BC01/A	Camí de Son Gallard/Camí de Valldemossa a Son Gallard	RÚSTIC		A

BC02/A	Camí dels Cingles de Son Rul-lan	RÚSTIC	A
BC03/A	Camí de ses Fontanelles	RÚSTIC	A
BC04/A	Camí de sa Talaia Vella	RÚSTIC	A
BC05/A	Camí de Ses Basses	RÚSTIC	A
BC06/A	Camí de Bunyola / de Pastoritx / de Raixa	RÚSTIC	A
BC07/A	Camí des Puig de Sa Moneda	RÚSTIC	A
BC08/A	Camí de s'Abeurada a Son Moragues	RÚSTIC	A
BC09/A	Camí del Puig de Na Fàtima (A)	RÚSTIC	A
BC10/A	Camí de Sa Baduia a s'Hort	RÚSTIC	A
BC11/A	Camí a Sa Comuna	RÚSTIC	A
BC12/A	Camí de s'Ermita a Ca Madó Pilla	RÚSTIC	A
BC13/A	Camí de Sa Font Figuera	RÚSTIC	A
BC14/A	Camí de la Mar/ des Guix	RÚSTIC	A
BC15/A	Camí de la Mar (a Sa Foradada)	RÚSTIC	A
BC16/A	Camí Nou de s'Estaca	RÚSTIC	A
BC17/A	Camí de ses Vinyes	RÚSTIC	A
BC18/A	Camí de s'Escolta	RÚSTIC	A
BC19/A	Camí de S'Arxiduc	RÚSTIC	A
BC20/A	Camí de Ciutat / des Nogueral / des Torrent Davall / de ses Roques Llises	RÚSTIC	A
BC21/A	Camí de ses Ermites Velles/Camí des Bosc	RÚSTIC	A
BC22/A	Camí de Sa Comuna de Valldemossa	RÚSTIC	A
BC23/A	Camí de Son Moragues	RÚSTIC	A
BC24/A	Pas de s'Escaleta	RÚSTIC	A
BC25/A	Camí de Sa Marina	RÚSTIC	A
BC26/A	Camí des Teix/Des Cairats/de Sa Coma des Cairats	RÚSTIC	A
BC27/A	Camí des Puig de Fàtima (B)	RÚSTIC	A
BC28/A	Camí de ses Rotes d'en Cotó	RÚSTIC	A
BC29/A	Camí de Son Verí a la Moleta de Pastoritx	RÚSTIC	A
BC30/A	Camí de Son Moragues a s'Hort de s'Ermita	RÚSTIC	A
BC31/A	Camí de s'Ermita a la creu de l'ermità Nofre	RÚSTIC	A
BC32/A	Es Caragol (Son Matge)	RÚSTIC	A
BC33/A	Camí de Sa Baduia (A) / des Bosc dels Frares	RÚSTIC	A
BC34/A	Camí des Caragol	RÚSTIC	A
BC35/A	Camí des Barranc	RÚSTIC	A
BC36/A	Camí de Son Olesa / de Ses Campaneres a sa Cova/de Sa Cova/ de s'Hort de Sa Cova	RÚSTIC	A
BC37/A	Camí de sa Cova del Beat Ramon	RÚSTIC	A
BC38/A	Camí de sa Capella del Puig del Verger	RÚSTIC	A
BC39/A	Camí de ses Coves de Ponent	RÚSTIC	A
BC40/A	Camí 58 (Del Comellar de ses Sitges al Coll de Sa Foradada)	RÚSTIC	A
BC41/A	Camí de Miramar	RÚSTIC	A
BC42/A	Pas de Sa Creu	RÚSTIC	A
BC43/A	Camí de Miramar a Can Caló	RÚSTIC	A
BC44/A	Camí de Son Mas a Sa Fidevera	RÚSTIC	A

BC45/A	Camí de sa Barrera de Sa Marina / camí Vell de s'Estaca	RÚSTIC	A
BC46/A	Ramal del camí de Ses Ermites Velles	RÚSTIC	A
BC47/A	Camí de Son Olesa a Sa Marina	RÚSTIC	A
BC48/A	Camí de sa Muntanya	RÚSTIC	A
BC49/A	Camí des Pont	RÚSTIC	A
BC50/A	Camí de Sa Torre	RÚSTIC	A
BC51/A	Camí de Miramar a s'Hostatgeria	RÚSTIC	A
BC52/A	Camí de na Torta	RÚSTIC	A
BC53/A	Camí al mirador de Dalt	RÚSTIC	A
BC54/A	Camí de Ses Alzines de Ca'n Bardí	RÚSTIC	A
BC55/A	Camí de La Mola de Son Pacs/ Pas Nou	RÚSTIC	A
BC56/A	Camí al comellar de n'Engravat	RÚSTIC	A
BE01/A	Abeurador de la Creu de Dalt	RÚSTIC	A
BE02/PE-A2	Abeurador i rentadors de Son Moragues	RÚSTIC	PE-A2
BE03/A	Aljub de na Llambies	RÚSTIC	A
BE04/A	Aljub del Coll d'en Jordi	RÚSTIC	A
BE05/A	Aljub dels Cartoixos	RÚSTIC	A
BE06/A	Pou de neu de Pastoritx-inferior	RÚSTIC	A
BE07/A	Casa de neu de Pastoritx-superior	RÚSTIC	A
BE08/A	Ranxo de carboner-Son Moragues	RÚSTIC	A
BE09/A	Casa de neu de Son Moragues	RÚSTIC	A
BE10/A	Casa de neu dels Cartoixans	RÚSTIC	A
BE11/B	Caseta del delme de Son Gual	URBÀ	B
BE12/B	Caseta del Delme de Son Mas del PR	RÚSTIC	B
BE13/B	Escar de la Cova	RÚSTIC	B
BE14/B	Escars de Sa Marina	URBÀ	B
BE15/B	Escars de S'Estaca	RÚSTIC	B
BE16/A	Cova de l'ermità Guillem	RÚSTIC	A
BE17/A	Molí d'aigua de s'Estret	RÚSTIC	A
BE18/A	Molí d'aigua de Son Brondo	RÚSTIC	A
BE19/A	Molí d'aigua de Son Viscos	RÚSTIC	A
BE20/A	Cova del Beat Ramon	RÚSTIC	A
BE21/A	Marges de s'Hort de Cartoixa	RÚSTIC	A
BE22/C	Molí de vent de can Mossenyer	RÚSTIC	C
BE23/A	Molí de vent de la Beata	RÚSTIC	A
BE24/A	Molí de vent de Son Mas	RÚSTIC	A
BE25/A	Molí de vent de Son Pacs	RÚSTIC	A
BE26/A	Molí Es Molinot	RÚSTIC	A
BE27/A	Molí paperer de Son Viscos	RÚSTIC	A
BE28/A	Marges de S'Estaca	RÚSTIC	A
BE29/A	Font de sa Cova	RÚSTIC	A
BE30/A	Font Coberta	RÚSTIC	A
BE31/A	Font de sa Cova de s'Aigua	RÚSTIC	A
BE32/A	Font de Can Guasp I	RÚSTIC	A
BE33/A	Font de Can Guasp II	RÚSTIC	A
BE34/A	Font de Cas Gotzo	RÚSTIC	A
BE35/A	Font de s'Estret-Son Morro	RÚSTIC	A

BIC ARXIDUC

BE36/A	Font de la Beata -Son Batista-	RÚSTIC	A	
BE37/A	Font de Mirabó	RÚSTIC	A	
BE38/A	Font de na Baixa	RÚSTIC	A	
BE39/A	Font de na Búger	RÚSTIC	A	
BE40/A	Font de na Llambies	RÚSTIC	A	
BE41/A	Font de na Llambies I	RÚSTIC	A	
BE42/A	Font de Son Moragues- Na Noguera	RÚSTIC	A	BIC ARXIDUC
BE43/A	Font de na Mas	URBÀ	A	
BE44/A	Font de Pastoritx (Ses Cuinetes)	RÚSTIC	A	
BE45/A	Font de Pastoritx	RÚSTIC	A	
BE46/A	Font de sa Capelleta	RÚSTIC	A	
BE47/A	Font de sa Coma	RÚSTIC	A	
BE48/A	Marges de s'Hort de Sa Noguera	RÚSTIC	A	
BE49/A	Marges de Son Niu d'Alt	RÚSTIC	A	
BE50/A	Font de s'Abeurada	RÚSTIC	A	BIC ARXIDUC
BE51/A	Font de s'Aigueta	RÚSTIC	A	
BE52/A	Font de ses cases de Sa Coma	RÚSTIC	A	
BE53/A	Font de ses cases de Son Brondo	RÚSTIC	A	
BE54/A	Font de s'Estaca	RÚSTIC	A	BIC ARXIDUC
BE55/A	Marges de Ses Cuinetes (Pastoritx)	RÚSTIC	A	
BE56/A	Font de Son Batista	RÚSTIC	A	
BE57/A	Font de Son Brondo	RÚSTIC	A	
BE58/A	Font de Son Font	RÚSTIC	A	
BE59/A	Font de Son Galceran	RÚSTIC	A	BIC ARXIDUC
BE60/A	Font de Son Matge	RÚSTIC	A	
BE61/A	Font de Son Moragues	RÚSTIC	A	
BE62/A	Marges de s'Hort de Son Galceran	RÚSTIC	A	
BE63/A	Marges de Sa Rota (de Miramar)	RÚSTIC	A	
BE64/A	Font de Son Niu	RÚSTIC	A	
BE65/A	Font de Son Verí	RÚSTIC	A	
BE66/A	Marges de Sa Vinya	RÚSTIC	A	
BE67/A	Font de Vistamar	RÚSTIC	A	
BE68/A	Font del Beat Ramon	RÚSTIC	A	BIC ARXIDUC
BE69/A	Font can Perxa	RÚSTIC	A	
BE70/A	Font dels Obits	RÚSTIC	A	
BE71/A	Font dels Polls -camí de sa Coma dels Cairats-	RÚSTIC	A	
BE72/A	Font dels Polls -Son Ferrandell-	RÚSTIC	A	BIC ARXIDUC
BE73/A	Font des Verger	RÚSTIC	A	
BE74/A	Font Tapada	RÚSTIC	A	BIC ARXIDUC
BE75/A	Font de s'Ermitanet	RÚSTIC	A	BIC ARXIDUC
BE76/A	Marges de s'Hort de Pastoritx	RÚSTIC	A	
BE77/A	Marges de Sa Font de na Massot	RÚSTIC	A	
BE78/A	Marges d'Es Verger de Son Olesa	RÚSTIC	A	
BE79/A	Marges del Pla de ses Piotes	RÚSTIC	A	
BE80/A	Marges de s'Hort de Sa Cova	RÚSTIC	A	
BE81/A	Marges de s'Hort Nou de Son Salvat	RÚSTIC	A	
BE82/A	Marges de s'Hort de Sa Baduia	RÚSTIC	A	

BE83/A	Marges de Sa Baduia	RÚSTIC		A	
BE84/A	Marges de Na Catany	RÚSTIC		A	
BE85/A	Marges d'el Pla des Pou	RÚSTIC		A	
BE86/A	Marges de s'Hort de Son Homar	RÚSTIC		A	
BE87/A	Marges de les Roques de Can Tenral	RÚSTIC		A	
BE88/A	Marges de Sa Bassa Llarga	RÚSTIC		A	
BE89/A	Marges de Ca'n Poquet	RÚSTIC		A	
BE90/A	Marges de sa Font de sa Noguera	RÚSTIC		A	
EC01/A	Aqüeducte de Pastoritx	RÚSTIC		A	
EC02/A	Arc de na Llambies	RÚSTIC		A	
EC03/A	Pont de s'Estret	RÚSTIC		A	
EC04/B	Tafona de Can Costa	RÚSTIC		B	
EC05/B	Tafona de Mirabó	RÚSTIC		B	
EC06/B	Tafona de Pastoritx	RÚSTIC		B	
EC07/C	Tafona de Son Morro	RÚSTIC		C	
EC08/B	Tafona de Son Brondo	RÚSTIC		B	
EC09/B	Tafona de Son Mas	RÚSTIC		B	
EC10/B	Tafona de Son Matge	RÚSTIC		B	
EC11/C	Tafona de Son Pacs	RÚSTIC		C	
EC12/B	Tafona de Son Puig	RÚSTIC		B	
EC13/B	Tafona de Son Salvat	RÚSTIC		B	
EC14/B	Tafona de Son Verí	RÚSTIC		B	
EM01/A	Creu de la Vila de Dalt	URBÀ	Carrer del Rei Sanc-Carrer Catalina Homar	A	BIC MONUMENT
EM02/A	Creu d'Avall	URBÀ		A	BIC MONUMENT
EM03/A	Cor de Jesús	URBÀ		A	
EM04/A	Grup escultòric Catalina Homar	RÚSTIC		A	
EM05/A	Cenotafi a la memòria de Wyborny	RÚSTIC		A	
JA01/A	Restes prehistòriques de Son Matge BIC	RÚSTIC		A	BIC MONUMENT
JA02/A	Es Foradins- Sa Coma BIC	RÚSTIC		A	
JA03/A	Talaiot de Son Olesa/Rota de Son Sabater BIC	RÚSTIC		A	BIC MONUMENT
JA04/A	Conjunt prehistòric de Son Ferrandell/Ses Costes BIC	RÚSTIC		A	BIC MONUMENT
JA05/A	Son Olesa-Son Olesa	RÚSTIC		A	
JA06/A	Restes prehistòriques de Son Ferrandell/Puig de Sa Moneda BIC	URBÀ		A	BIC MONUMENT
JA07/A	Restes prehistòriques /El Pla del Rei	RÚSTIC		A	BIC MONUMENT
JA08/A	Sa Tanca des Frares (Son Mas) BIC	RÚSTIC		A	
JA09/A	Ses Cases (Son Mas) BIC	RÚSTIC		A	
JA10/A	Talaiot de Son Olesa/Sa Planeta del Verger BIC	RÚSTIC		A	BIC MONUMENT
JA11/A	Puig de na Fàtima-Pastoritx BIC	RÚSTIC		A	
JA12/A	Talaiot de Pastoritx/Son Pretxana BIC	RÚSTIC		A	BIC MONUMENT
JA13/A	Talaiot de Sa Coma/Ses Castanyeres BIC	RÚSTIC		A	BIC MONUMENT
JA14/A	Restes prehistòriques de Sa Coma/Sementer de Ca s'Hereu BIC	RÚSTIC		A	BIC MONUMENT
JA15/A	Cova de Son Puig/Sa Gravillera BIC	RÚSTIC		A	BIC MONUMENT
JA16/A	Talaiot de Son Puig/S'abeurador dels Bous BIC	RÚSTIC		A	BIC MONUMENT

JA17/A	Talaiot de Son Puig/Sa Rota del Pou BIC	RÚSTIC	A	BIC MONUMENT
JA18/A	Es Puig de sa Creu – Son Salvat	RÚSTIC	A	
JA19/A	Cova de Son Salvat/Sa Gruta BIC	RÚSTIC	A	BIC MONUMENT
JA20/A	Son Salvat-Son Salvat	RÚSTIC	A	
JA21/A	Conjunt històric de Son Ferrandell/Na Palerm BIC	RÚSTIC	A	BIC MONUMENT
JA22/A	Fortificació de Son Olesa/Penya de Sa Rota de Son Sabater BIC	RÚSTIC	A	BIC MONUMENT
JA23/A	Restes prehistòriques de Son Maixella/Sementer de sa carretera BIC	RÚSTIC	A	BIC MONUMENT
JA24/A	Cova de Ses Coves de sa Torre des Moro de Miramar BIC	RÚSTIC	A	BIC MONUMENT
JA25/A	Cova del Pla del Pouet/Cova de s'Estret de Son Gallard BIC	RÚSTIC	A	BIC MONUMENT
JA26/A	Restes prehistòriques de Son Pax BIC	RÚSTIC	A	BIC MONUMENT
JA27/A	Cova de Ses Coves Negres BIC	RÚSTIC	A	BIC MONUMENT
JA28/A	Coves des Pas de s'Escaleta–Son Olesa BIC	RÚSTIC	A	
JA29/A	Restes prehistòriques de Sa Talaia/El Bosc del Moro BIC	RÚSTIC	A	BIC MONUMENT

ANNEX II: BIBLIOGRAFIA I FONTS

- ALONSO, A, " El patrimonio artístico de Valldemossa, *Mayurqa*, 5, 1971, 115-131 - 1971, 115-131;
- AMENGUAL, B; FIOL, G: *Valldemossa. Imatges d'ahir*, 2003.
- BARLÉS, E,;
- BAUÇÀ DE MIRABÒ, C: *La Real Cartuja de Jesús de Valldemossa. Formación y evolución de su patrimonio histórico-artístico*, J. J. De Olañeta-UIB, 2008.
- BAUÇÀ DE MIRABÒ, C: "Un viatge en el temps: Cartoixa", *Plecs de Cultura popular*, XXIII: Patrimoni Valldemossí (I), a *miramar*, 2013, XVII-XIX.
- BERARD, J. *Viaje a las villas de Mallorca*, 1789
- BOSCANNA, M; SERRANO, A: "Passejada escultòrica per la vila de Valldemossa", *Plecs de Cultura Popular XXIII: Patrimoni valldemossí (I)*, *Miramar* 2013, XXVI-XXXII.
- BC, Sección de manuscritos y colecciones especiales, Ms. nº 1731, PUIG, A: *Crònica de la Cartoixa de Valldemossa: Fundació y successiu estat del Real Monastir y Sagrada Cartuxa de Iesús de Nazaret del Regna de Mallorca. Son gloriós principi per el sereníssim Rey don Martí d'Aragó any del Señor MCCCXCIX, per Fray Albert Puig, monjo profés de dit real monestir, siglo XVII.*
- CABOT, J: "Ressenya històrica de la Congregació de les religioses franciscanes filles de la Misericòrdia a Valldemossa (1859-1994)", *Miramar*. 20, 1994, 17
- CABOT, J: "Recull de notícies i fotografies interessants tretes de l'arxiu d'antoni Cabot Estarelles mentre fou vicari i llavors rector de Valldemossa", *Miramar*, 30, 1997, 18-19.
- CALAFAT, A; JUAN, F: "Son Gual", *Plecs de Cultura Popular XVI, Possessions*, *Miramar*, Gener-Març 66, 2006, XI-XIII
- CALAFELL, E: "SON SALVAT", *PLECS DE CULTURA POPULAR XVI, POSSESSIONS*, *MIRAMAR*, GENER-MARÇ 66, 2006, XXVIII-XXX
- CAÑELLAS, N. S: "VALLDEMOSSA EL 1928. IMATGE D'UN POBLE ESVÀÏT (1). INTRODUCCIÓ" A *MIRAMAR* 17, 1993, 24-25.
- CAÑELLAS, N. S: *EL PAISATGE de l'Arxiduc*, Institut d'Estudis Baleàrics i Govern Balear, Conselleria d'Educació, Cultura i Esports, Palma 1997.
- CAÑELLAS, N. S; CALAFAT, A. M: "Com es feia una casa?. Conversa amb Pere Fiol Lladó "Barbut": mestre d'obres" a *Plecs de Cultura Popular VIII: Homes a Valldemossa*, *Miramar* 34, gener-març 1998, XXXIX- XLII.
- CAÑELLAS, N. S: "Elements decoratius a l'arquitectura popular de Valldemossa", a *Plecs de Cultura popular IX: Els artistes i les arts plàstiques a Valldemossa*, *Miramar* 38, gener-març 1999, XII-XV.
- CAÑELLAS, N. S: "Teules pintades a Valldemossa. Teules pintades a la vila", *miramar*, 0, 1989, 12-14.
- CAÑELLAS, N. S: "Pastoritx, una tafona modernitzada" *Plecs de Cultura Popular XVI: Possessions*, *Miramar*, gener-març 2006, LIII-LIX
- CAPLLONCH, R: "La rehabilitació de les cases de Son Gual a la segona meitat del segle XIX" *Plecs de Cultura Popular XVI: Possessions*, *Miramar*, gener-març 2006, LI-LII.
- COLOM, A. X: "La producció agrícola a l'ermita", *Plecs de Cultura Popular XVI: Possessions*, *Miramar*, gener-març 2006, XXI-XXIII.
- COLOM, A. X: "Hotel Cartuja", *Plecs de Cultura Popular V: Valldemossa: Dos segles de turisme*, *Miramar* 22, 1995, XXI.
- Guia de las Islas Baleares*, Sociedad Fomento de Turismo, 1914.
- COLOM, A. X: "Els Noms de les cases de Valldemossa. Plaça de Ramon Llull" a *Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)"*, *Miramar*, 46, gener-març 2001, LIV.
- COLOM, M: "L'urbanisme a la Valldemossa de començaments del segle XX", *Plecs de cultura popular XXIII: Patrimoni valldemossí (I)*, a *Miramar*, 2013, XXXIII-XXXIX

- ESTARÀS, N: "Els Noms de les cases de Valldemossa. Carrer de la Constitució", a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, XLIII-XLIV.
- ESTARÀS, N: "Els Noms de les cases de Valldemossa. Carreró de la Constitució, es Clot", a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, XLIV.
- ESTARÀS, N: "Els Noms de les cases de Valldemossa. Plaça pública i voltants", a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, L- LI
- ESTARÀS, R: "Els Noms de les cases de Valldemossa. Plaça de Bartomeu Estaràs músic", a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, XXII-XXIII.
- ESTARÀS, R: "Els Noms de les cases de Valldemossa. Carrer de la Carnisseria", a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, XXXVIII-XXXIX.
- ESTRADES, D: "Els Noms de les cases de Valldemossa. Carrer de Gual des Mur", a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, XLIII-XLIV.
- ESTRADES, D: "Els Noms de les cases de Valldemossa. Carrer del rei Sanç", a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, LV-LVI.
- ESTRADES, D: "Els Noms de les cases de Valldemossa. Carrer d'Uetam", a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, LVIII-LIX.
- ESTRADES, D: "Els Noms de les cases de Valldemossa. Carrer Vell", a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, LIX.
- FONT, M: "Miquel Fullana" a Plecs de Cultura Popular IX. Els artistes i les arts plàstiques a Valldemossa, *Miramar* 38, gener-març 1999, XXIV-XXV
- FONT, M: "L'antic edifici de l'escola pública de Valldemossa", Plecs de Cultura Popular XX: "L'ensenyament a Valldemossa", XIX; *Miramar*, 1993.
- FONT, M: "L'evolució urbana de Valldemossa", Plecs de Cultura Popular XI, "Els malnoms (2)", *Miramar* 46, Gener-Març 2001, XXIII-XXIV.
- FONT, M: "Els noms de les cases de Valldemossa. Camí de la Beata, a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, XXVI-XXVII.
- FONT, M: "Els noms de les cases de Valldemossa. Passatge de la Beata, a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, XXVI.
- font, M: "Els noms de les cases de Valldemossa. Carrer de la Beata, a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, XXV-XXVI.
- FONT, M: "Sa Coma", Plecs de Cultura Popular XVI: Possessions, *Miramar*, gener-març 2006, XXX-XXXVI
- FONT, M: "Miquel Fullana", Plecs de Cultura Popular, IX: Els artistes i les arts plàstiques a Valldemossa, *Miramar*, 38; gener-març 1999, XXIV-XXV
- Font, M; Menor Vives, G: "Valldemossa. Guia dels pobles de Mallorca", Consell Insular de Mallorca, Hora Nova, 2001
- FOURNIER, S: "Els Noms de les cases de Valldemossa. Carrer de na Búger", a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, XXII-XXIII.
- "Guillem Forteza i Pinya i Miquel Fullana", *Miramar*, núm 38, Valldemossa, Gener-febrer-març 1999
- HABSBURGO, L. S; VUILLER, G: *Lo que sé de Miramar*, Ca n'Amengual, Palma 1911.
- HABSBURGO, L. S: *Las Baleares por la palabra y el grabado. Mallorca (Parte especial)*, Caja de Baleares Sa Nostra, Palma 1991 (Primera edición 1884), vol VIII.
- JUAN, F: "Els Noms de les cases de Valldemossa. Pare Castanyeda, Carreró de l'Amargura, Passatge de l'Amargura", a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, XLIX-L.
- JUAN, F: "Els Noms de les cases de Valldemossa. Plaça de na Búger, Camí de sa Coma, camí de Son Escanelles", a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, XXXIV.
- JULIÀ, C: "Petita història de l'hotel de l'artista", *Miramar* 5, 1989, 6-7
- "L'hoteleria a Valldemossa: Una visió de conjunt, a Valldemossa a la Miramar", a *Els primers cinc Plecs de Cultura Popular*, Ed. Documenta Balear, 2009, 410- 411

- LLORENS, A: Real Cartuja de Jesús Nazareno de Valldemossa en la isla de Mallorca, Palma 1929.
- "Memòria de les gestions del batle Vicenç Colom a Madrid", *Miramar*, 78, Valldemossa, Gener, febrer, març 2009
- MERCANT, J: La farmàcia monàstica de la Reial Cartoixa de Valldemossa, (Mallorca), Ed. Olañeta, Palma 2009.
- M. F. B "Guillem Forteza i Pinya", Plecs de Cultura Popular, IX: Els artistes i les arts plàstiques a Valldemossa, *Miramar*, 38; gener-març 1999, XXV
- MUNTANER, J; ARGENTE, J. F: *Introducción a la historia de Valldemossa*, Gráf. Miramar, Ayuntamiento de Valldemossa 1980, t. I.
- NICOLAU, M^a. A: "El creixement urbà de Valldemossa i l'emigració", a Plecs de cultura Popular III: L'emigració, *Miramar*, 14, gener-març 1993, XV-XVIII
- NICOLAU, M^a A; COLOM, A. X: "Els Noms de les cases de Valldemossa. Carrer de Jovellanos, plaça de rubén Darío, Mirada des Lledoners", a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, XLVIII.
- OLIVER, J; SEGUÍ, M: *Guillem Forteza, arquitecte escolar*, Govern de les Illes Balears, Conselleria d'Educació i Esports, 1993
- RAMIS DE AIREFLOR, J. Et al: *Historia documental de la Real Cartuja de Valldemossa*, Antigua imprenta Soler, 1973.
- RIPOLL, M: "Els Noms de les cases de Valldemossa. Carrer de la Rosa", a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, LVI-LVIII.
- RIPOLL, M: "Can Bonsoms", *Miramar*, 66, gener-març 2006, XVIII-XXI
- SERRANO, A: "Els Noms de les cases de Valldemossa. Carrer d'Uetam", a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, LVIII-LIX.
- SERRANO, J. A: "La síquia de na Mas. Un patrimoni històric soterrat" a Plecs de cultura Popular XXIII: Patrimoni valldemossí (I), VI-XVI.
- SERRANO, P. B; BAUZÀ, M: "Els Noms de les cases de Valldemossa. Carrer de la Rectoria", a Plecs de cultura popular XI: "Els malnoms (2)", *Miramar*, 46, gener-març 2001, LIV-LV.
- SERRANO, P. B: "Història de l'hostal Can Marió", Plecs de Cultura Popular V: Valldemossa: Dos segles de turisme, *Miramar* 22, XXII-XXIII.
- SERRANO, P. B: "Les dones i els comerços de Valldemossa", Plecs de cultura popular VII: Dones a Valldemossa, *Miramar*, 30, gener-març 1997, XLII-XLV.
- TRIAS, S: Santa Maria de Valldemossa. Parròquia de Valldemossa
- TRIAS, S: Valldemossa. Una història. Una cultura. Un poble, 1980
- VALERO, G. et al: Valldemossa. Guia de passeig. La història. La vila de Valldemossa, Institut d'Estudis Baleàrics, Palma 1998.
- VISTARINI, M: "El predi de Son Olesa", Plecs de Cultura Popular XVI: Possessions, *Miramar*, 66, gener-març 2006, XVI-XVII
- VVAA: "L'hoteleria a Valldemossa: una visió de conjunt, Plecs de cultura popular V: Valldemossa: dos segles de turisme, *Miramar* 22, gener-març 1995, XVIII-XIX
- www.fontsdeiramuntana.com/
- www.airesdelaserramallorquina.blogspot.com.es/
- www.arqueobalelear.es/

